

EDITORIAL

DOI: [https://doi.org/10.33782/eminak2023.2\(42\).637](https://doi.org/10.33782/eminak2023.2(42).637)

SPECIAL ISSUE ON ARCHAEOLOGY

Starting in 2016, the publishing of special issues covering a wide range of the problems of archaeological science became an important field of the editorial board's activities. The main attention was paid to the Northern Black Sea region and neighboring territories. The impetus for the implementation of such a fruitful practice was the need to publish the materials of the international scientific and practical conference 'Olbicum Forum', which was dedicated to the memory of the outstanding Ukrainian expert in antiquity Valentyna Krapivina. The initiators of that practice were Oleksandr Smyrnov, a well-known archaeologist, Senior Lecturer of the Department of History of V. Sukhomlynskyi Mykolaiv National University, and the Krapivin's family – Pavlo Yevheniiiovych and Yevhen Pavlovych. Thus, the first special issue of the journal 'Eminak' – "Olbicum Forum'. In Memory of V.V. Krapivina' was published in 2016.

During 2016-2021, 5 special issues were published, which presented the materials of three 'Olbicum Forum' conferences (2016, 2018, 2020), where the central problem was the study of Olbia heritage, and two other conferences, which were planned to be regular: 'Archeology of Eastern Europe in the Prehistoric Era' and 'Boristhenika'. The latter two conferences were also associated with the significant archaeological sites of Mykolaiv region – the Paleolithic settlement of Anetivka (former Domanivka raion), and the oldest ancient Greek colony of Boristhenida on the Berezan Island. The 'Boristhenika' conference was dedicated to the memory of the outstanding explorer of Berezan Island Valerii Krutilov (1970-2019).

At the beginning of 2022, an organizational committee was established to hold the 4th International Archaeological Conference "Olbicum Forum'. In Memory of V.V. Krapivina', which was planned for May 5-7, 2022. But those plans were not destined to be implemented. On February 24, with the large-scale offensive of Russian troops, the open phase of the Russian-Ukrainian war began. A few days later, the enemy appeared in the eastern regions of Mykolaiv oblast.

In the first days of the war, archaeologists from Mykolaiv, who had combat experience, joined the ranks of the defenders – Head of Berezan expedition, research assistant Oleksandr Smyrnov, Director of the National Historical and Archaeological Reserve 'Olbia', candidate of historical sciences Roman Kozlenko, Head of Viktorivka expedition, research assistant Denys Bondarenko. In March, the city was semi-surrounded, and in April, the only water supply, the Dnipro-Mykolaiv drinking water pipeline, was blown up by the occupiers. In such conditions, there could be no question of any scientific activity. The conference was postponed sine die.

Publishing was also in a difficult situation. In the hard conditions of the spring of 2022, work on the journal was suspended (no printing house in the city was working, and there was no way to work under daily stress and shelling, in addition Kyrylo Horbenko was in Mykolaiv, and Oleksandr Trygub was in Ochakiv). Only a certain stabilization at the front, which occurred in May – June 2022, made it possible to return to work on the issues of the journal. Of course, there was no time to think about any specialized issue. There was only one goal – to keep the journal ‘afloat’ and preserve own existence.



Fig. 1. O. Smyrnov on combat duty (2022)

Рис. 1. О. Смирнов на бойовому чергуванні (2022)

During the summer of 2022, thanks to the heroic work of Mykolaiv publishing house ‘Ilion’, which resumed its work in conditions of regular shelling, it became possible to publish the last issues of 2021 and the first issues of 2022. By the end of the year (the liberation of the right bank of the Dnipro with Kherson, which pushed the front line away from Mykolaiv and deprived it of the status of a front-line city) the activity on publishing the journal stabilized.

Along with that, the editors returned to the idea of publishing an special issue in the problems of archaeological science. Taking into account the events of 2022 related to the archaeological heritage: the robbery of Kherson Museum of Local Lore and the damage to Mykolaiv Museum of Local Lore, constant shelling of Olbia Reserve and its chora (including Berezan Island), the blowing up of Kakhovka Dam, and the large-scale flooding of riverbeds where numerous archaeological sites are located, canceling of archaeological excavations, etc., the decision was made to add to the concept of the

issue more materials on the history of archaeological science, the formation of archaeological collections, and theoretical and practical issues of preservation of historical and archaeological heritage.

This issue has been promoted and supported by our permanent partners – Charitable Foundation ‘Olbicum Maecenas’ of the Krapivins Family (<https://www.olbio.org>) and our friends from the European Union – the scientific publishing house ‘Ausonius Éditions’ (Bordeaux, France) (<https://ausoniuseditions.u-bordeaux-montaigne.fr>), specializes in historical and archaeological literature. The publishing house held a sale of its books and expressed a wish to transfer the funds received to support Ukrainian archeology in the publishing field. On behalf of the editorial board, I would like to thank the Director of ‘Ausonius Éditions’, Ms. Claire Hasenohr, for her constructive cooperation and support for the publishing activity of Ukrainian archaeologists.

Oleksandr Trygub,
Deputy Chief Editor (Responsible Editor)

СТОРІНКА РЕДАКТОРА

СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ НОМЕР З АРХЕОЛОГІЇ

Починаючи з 2016 року, важливим напрямком роботи редколегії став випуск спеціалізованих номерів, які охоплювали широке коло питань археологічної науки. При цьому основна увага приділялася регіону Північного Причорномор'я та сусідніх територій. Поштовхом до упровадження цієї позитивної практики стала необхідність публікації матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Olbicum Forum», що була присвячена пам'яті відомого українського антикознавця Валентини Крапівіної. Ініціаторами такої практики стали – відомий археолог, старший викладач кафедри історії Миколаївського національного університету імені В. Сухомлинського Олександр Смирнов і родина Крапівіних – Павло Євгенійович і Євген Павлович. Таким чином було випущено перший спеціалізований номер журналу «Емінак» – ««Ольвійський форум». Пам'яті В.В. Крапівіної» (2016 р.).

Протягом 2016-2021 рр. було випущено 5 спеціалізованих номерів, які презентували матеріали трьох конференцій «Olbicum Forum» (2016, 2018, 2020 рр.), де центральною темою є дослідження ольвійської спадщини, і двох інших конференцій, які планувалося зробити регулярними: «Археологія Східної Європи у первісну добу» та «Борисфеніка». Останні дві конференції також пов'язані зі знаковими археологічними пам'ятками Миколаївщини – палеолітичне поселення Анетівка (колишній Доманівський район), і найдавніша у Північному Причорномор'ї давньогрецька колонія Борисфеніда на о. Березань. Конференція «Борисфеніка» була присвячена пам'яті відомого дослідника острова Березань Валерія Крутілова (1970-2019).

На початку 2022 р. було створено організаційний комітет з проведення IV Міжнародної археологічної конференції ««Ольвійський форум». Пам'яті В.В. Крапівіної», яка планувалася на 5-7 травня 2022 р. Але цим планам не судилося бути реалізованими. 24 лютого, з широкомасштабного наступу російських військ, почалася відкрита фаза російсько-української війни. Через декілька днів ворог з'явився у східних районах Миколаївської області.

У перші дні війни до лав оборонців стали миколаївські археологи, що мали бойовий досвід – керівник Березанської експедиції, науковий співробітник Олександр Смирнов, директор Національного історико-археологічного заповідника «Ольвія», кандидат історичних наук Роман Козленко, керівник Вікторівської експедиції, науковий



Fig. 2. R. Kozlenko during military service (2023)

Рис. 2. Р. Козленко під час бойової служби (2023)

співробітник Денис Бондаренко. У березні місто було у напівоточенні й у квітні лишилося водопостачання водою Дніпро-Миколаїв, який було підірвано окупантами. У таких умовах ні про яку наукову діяльність не могло й бути мови. Проведення конференції було відкладено на невизначений термін.

У складному стані знаходилася і видавнича справа. У важких умовах весни 2022 р. робота над журналом була заморожена (у місті не робила жодна типографія, працювати в умовах щоденного стресу й обстрілів не було жодної можливості, адже Кирило Горбенко знаходився у Миколаєві, а Олександр Тригуб – в Очакові). Лише певна стабілізація на фронті, яка відбулася у травні-червні 2022 р., дала змогу повернутися до роботи над номерами. Натомість, ні про який спецвипуск годі й було думати. Ставилася лише одна мета – утримати журнал «на плаву» й утриматися самим.



Fig. 3. D. Bondarenko on the frontline (2023)

Рис. 3. Д. Бондаренко на передовій (2023)

Протягом літа 2022 р., завдяки героїчній роботі миколаївського видавництва «Іліон», яке відновило свою роботу в умовах регулярних обстрілів, вдалося випустити останні номери 2021 р. і перші номери 2022 р. До кінця року (велику роль у цьому відіграло звільнення правобережного пониззя Дніпра із Херсоном, що відсунуло лінію фронту від Миколаєва та позбавило його статусу прифронтового міста) діяльність по випуску журналу стабілізувалася.

Разом із цим редакція повернулася і до думки про випуск спеціалізованого номеру з проблем археологічної науки. Враховуючи події 2022 р. навколо археологічної спадщини: пограбування Херсонського краєзнавчого музею та пошкодження Миколаївського, постійні обстріли Ольвійського заповідника та його хори (у тому числі о.Березань), підрив Каховської дамби й широкомасштабне затоплення річкових русел з археологічними пам'ятками, зупинка археологічних розкопок тощо, вирішено було до концепції номеру додати більше матеріалів про історію археологічної науки, формування археологічних колекцій, теоретичних і практичних питань збереження історико-археологічної спадщини.

Сприяння та підтримку цьому випуску здійснили як наші постійні партнери – Благодійний фонд “«Ольвійський меценат» родини Крапівіних” (<https://www.olbio.org>), так і друзі з Європейського Союзу – наукове видавництво «Ausonius Éditions» (Бордо, Франція) (<https://ausoniuseditions.u-bordeaux-montaigne.fr>), яке спеціалізується на історико-археологічній літературі. Видавництво провело розпродаж своїх книг і виявило бажання передати отримані кошти на підтримку української археології у видавничій сфері. Від імені редколегії я висловлюю величезну подяку за допомогу директорці видавництва «Ausonius Éditions», пані Клер Хасенор (Claire Hasenohr) за конструктивну співпрацю та підтримку видавничої справи українських археологів.

Олександр Тригуб,
заступник головного редактора
(відповідальний редактор)